

El nou Estatut i el Codi Civil de Catalunya

Aquest darrer estiu han entrat en vigor dues lleis que, des dels seus diferents àmbits d'actuació, estan cridades a jugar un paper fonamental en el futur de l'ordenament civil català: l'1 de juliol, la *Llei 5/2006, de 10 de maig, del Llibre Cinquè del Codi civil de Catalunya, relatiu als drets reals*, i el 9 d'agost, la *Llei Orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya*.

L'Estatut, norma institucional bàsica de Catalunya, afirma ja en el seu Títol Preliminar que el dret civil –com la llengua i la cultura– s'arrela en la tradició jurídica i en els drets històrics del poble català (art. 5). Conté també una delimitació força més precisa de l'abast de la competència legislativa de la Generalitat en matèria civil que contrasta, per cert, amb els llistats exhaustius als quals ha abocat l'anomenada tècnica del blindatge competencial. Amb aquesta tècnica s'ha pretès evitar, o si més no reduir, les interpretacions a la baixa que, massa sovint, l'Estat ha vingut fent de les competències de la Generalitat. Senzillament, ara el nou art. 129 EAC deixa clar que Catalunya pot dotar-se d'un ordenament civil gairebé complet, del qual només s'exceptuen –perquè l'art. 149.1.8a de la Constitució ho atribueix en exclusiva a l'Estat– les regles relatives a l'aplicació i eficàcia de les normes jurídiques, relacions jurídic-civils relatives a les formes del matrimoni, ordenació dels registres i instruments públics, bases de les obligacions contractuals i normes per a resoldre els conflictes de lleis.

En endavant, doncs, s'hauria d'esvair qualsevol dubte sobre què pot fer i què no pot fer la Generalitat de Catalunya en l'àmbit del dret civil. Tot i això, noranta-vuit diputats del Grup Popular han interposat recurs d'inconstitucionalitat contra l'esmentat article 129 EAC –entre molts altres preceptes– perquè consideren que converteix en regla allò que per a la Constitució és una excepció; o, el que és el mateix, que la Generalitat assumeix estatutàriament una competència que la Constitució atribueix a l'Estat. Són els mateixos arguments que també ha emprat el Defensor del Poble en el recurs que va interposar el passat mes de setembre. En ambdós s'obvia, però, que la Constitució només va reconèixer aquesta competència a unes quantes Comunitats Autònomes (aquelles que tenien dret civil propi), i que aquest va ser precisament el motiu pel qual el constituent no va poder incloure el dret civil en el llistat de competències que poden assumir les Comunitats Autònomes (art. 148 CE) i va haver-lo d'ubicar entre les que l'art. 149 CE atribueix en exclusiva a l'Estat, adoptant la tècnica -no massa ortodoxa i certament confosa– de l'excepció de l'excepció. De fet, la forma com aquesta competència ha quedat reflectida en el nou Estatut suposa la incorporació al bloc de constitucionalitat d'allò que fins avui, i no sense entrebancs, ha estat la pràctica habitual del Parlament de Catalunya en l'àmbit de la legislació civil.

D'altra banda, el Llibre Cinquè, hereu directe del decaigut Projecte que l'any 2003 el Govern d'aleshores va presentar al Parlament, és la segona llei en el procés de bastiment del Codi que, endegat l'any 2002, s'ha d'acabar convertint en el cos central del nou sistema jurídic privat català. Inclou les sis lleis fins ara vigents en matèria de drets reals, les quals refon, modifica parcialment i ajusta a la sistemàtica que va dissenyar la Llei primera, alhora que es completa amb la regulació de noves matèries. En línies generals, segueix el model del Codi civil espanyol, com en bona lògica van fer també les lleis especials precedents i l'esmentat Projecte de 2003.

El legislador català ha optat per la fixació d'un sistema regulatori dels drets reals que deixa un camp d'actuació molt ampli a l'autonomia privada. La regulació de la propietat horitzontal, en les seves diverses modalitats, constitueix precisament, amb alguns matisos, una prova d'això, a banda de ser una de les novetats més importants del Llibre Cinquè. Per aquest motiu, *InDret* inclou en aquest número el treball d'un dels advocats més prestigiosos en aquesta matèria, en Pere Yúfera, on, a partir d'una anàlisi comparativa amb la Llei de Propietat Horitzontal fins ara vigent, ens presenta els aspectes més destacables de la regulació catalana.

Sense cap mena de dubte, la propietat horitzontal, en la seva diversa tipologia, és també la part del Llibre Cinquè que més transcendència pràctica ha de tenir en la vida quotidiana dels catalans, atès l'ampli nombre de persones que s'hi veuran afectades, si deixem de banda, és clar, l'àmbit dels ports esportius, les parades del mercat i, sobretot, la referència més aviat anecdòtica de les sepultures. En general, es caracteritza per ser una regulació força pragmàtica que, sense abandonar les pautes que fins ara havia marcat la legislació estatal i fent-se ressò de la jurisprudència que l'ha interpretada, pretén resoldre bona part dels problemes que ha generat. Tanmateix, s'ha aixecat alguna veu que considera –al nostre parer des d'una perspectiva excessivament purista– que la propietat horitzontal és una matèria d'escassa entitat dogmàtica, que no escau regular en el Codi civil, atesa, a més, la freqüència amb què s'hi introdueixen modificacions. Nosaltres no ho compartim; ans el contrari creiem que serà l'aparador més efectiu pel coneixement i difusió del dret civil de Catalunya i que contribuirà a què aquest sigui percebut pels ciutadans com un dret que no resta ancorat en les institucions històriques, sinó que s'ocupa dels problemes quotidians. Aquest objectiu s'acabarà d'aconseguir quan el Parlament endegui la tasca de legislar en l'àmbit dels arrendaments urbans i dels contractes de consum, donant així compliment a les previsions de l'art. 3 de la primera llei del Codi civil de Catalunya, amb la confiança que ara dóna –almenys així ho esperem– la fixació d'un marc competencial molt més clar: el que proporciona l'art. 129 del nou Estatut.

Joan Egea Fernández